No. 116. 1843.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD.

DINGSDAG 26 SEPTEMBER.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 23sten September.

De hertog en hertogin van *Nemours* zijn den 20sten te Lyon aangekomen en er door de autoriteiten plegtstatig ontvangen.

— Men spreekt hier thans van eene zamenzwering, welke het russische gouvernement te Warschau zou ontdekt hebben, en waarvan de eigenlijke aanleggers de herwaarts gevlugte poolsche vlugtelingen zouden zijn.

— In de diplomatische kringen blijft men ook nog spreken over de jongste depêches, die de heer *Guizot* van het tegenwoordig bestuur te Madrid ontvangen heeft, en waarin de treurige toestand waarin Spanje tegenwoordig verkeert zou uiteengezet zijn. Thans wordt binnen een paar dagen de heer *Olozaga* uit Madrid alhier verwacht die met eene buitengewone zending belast is, hoogstvermoedelijk om de officiële vriendschapsbetrekkingen tusschen de beide gouvernementen te herstellen; volgens sommigen zou echter zijne komst ook betrekking hebben, om ons kabinet over eene mogelijke interventie te onderhouden, waaraan hier echter, althans voor 't oogenblik, volstrekt niet gedacht wordt.

— De *Messager* deelt eene depêche mede, door den gouverneur-generaal van Algerie aan den minister van Oorlog toegezonden.

Den 23sten Augustus, vernam de generaal *Lamoricière* dat *Abd-el-Kader* bij de Oued-Berbour gelegerd was; hij sloeg deze rigting in met de ruiterij zijner kolonne en bemerkte dat de tenten van den Emir, beneden Aïn-Manaa, bij den put van Kemira opgeslagen waren. Oogenblikkelijk werd de ruiterij, onder bevel van den kolonel *Bourgon*, afgezonden en de legerplaats ingenomen: 40 vlugtelingen werden gedood en een twaalftal gevangen gemaakt; 60 kameelen, een groot aantal paarden en vooral muilezels, de tent van *Abd-el-Kader*, die van den Califa *Ben-Allal* en vele zijner bedienden zijn in handen van ons krijgsvolk gevallen. Eenige voorraad van kruid, levensmiddelen en het overige van het magazijn van kleeding, door *Si Saïd* medegebragt, zijn insgelijks genomen.

— Door het gouvernement zijn weder de volgende telegraphische berigten nopens de gebeurtenissen in Spanje bekend gemaakt:

Perpignan, 17 *September*.

» Daar *Prim* zijne demissie aan *Araoz* had aangeboden, zoo hij hem troepen bleef weigeren, heeft deze laatste eindelijk besloten hem 2000 man toe te zenden. *Prim* is daarop den 15den naar Gracia tegen *Ametler* opgetrokken, die te Badalona was.

» De junta heeft den 15den aan boord van de *Méléagre* om informatiën gezonden voor de regterlijke instructie in de zaak tegen de *patuleas*, die vuur op de sloep van gemelden bodem gegeven hebben. De door 's konings marine aangenomen houding heeft de junta ontzag ingeboezemd."

Perpignan, 20 *September*.

» Den 16den hebben zich twee bataillons van het regement Soria bij *Prim* gevoegd, en had deze nu 4000 man te Gracia bijeen. Hij wachtte den 17den andere troepen en zou *Ametler* den 18den aanvallen.

» Ten gevolge van de inundatiën zijn de diligences van Barcelona van den 17den en 18den niet aangekomen."

Gisteren avond hield de *Messager* nog de volgende depêches:

Perpignan, 22 *September*.

» De diligence van Barcelona van den 17den, 18den, 19den en 20sten is nog niet aangekomen. De overstrooming van den Ter heeft vreeselijke schade aangerigt. Nabij Girona is eene brug door het water weggespoeld en vele menschen zijn verdronken.

» Puycerda heeft geweigerd om zich voor de centrale junta te verklaren."

Bayonne, 21 *September*.

» Te Saragossa is in den avond van den 17den eene beweging uitgebroken ten voordeele der centrale junta. De municipaliteit en de nationale militie hebben er aan deel genomen en er heeft zich eene junta gevormd.

» Den 19den oefende deze junta zonder tegenstand het openbaar gezag uit. De kapitein-generaal stond op eenigen afstand in de rigting van Almeria. De troepen zijn getrouw gebleven."

Het blijkt uit deze depêches, dat de opstand en de krijgsbewegingen zich niet meer tot Barcelona bepalen, maar zich verder over Katalonie uitbreiden, daar het den afgevallen generaal *Ametler* maar al te zeer schijnt gelukt te zijn, om de kleinere plaatsen van het genoemd gewest in beweging te brengen. Alleen Puycerda is getrouw gebleven. Het omslaan der belangrijke stad Saragossa is van nog meer gewigt en zal nieuwe veerkracht geven aan den opstand tegen het voorloopig gouvernement, dat zich meer en meer in verlegenheid zal zien gebragt, en zich welligt niet eens tot op de bijeenkomst van de cortes naar eisch zal kunnen handhaven. Verscheidene der Madridsche bladen doen thans reeds eene oproerige taal hooren en verspreiden geruchten, volgens welke de opstand ook in het zuiden des rijks bijval zou vinden, en zich bepaaldelijk te Malaga er sporen van zouden hebben vertoond. Inmiddels heeft het Madridsche bewind bevolen, den generaal *Ametler* voor een krijgsraad te regt te stellen zoo men hem in handen mogt krijgen.

Te Barcelona wordt de toestand der bevolking vooral der lagere klassen, daar vele der meer aanzienlijke de wijk genomen hebben, ten gevolge van de verschillende gebeurtenissen der jongste dagen, waardoor alle handel en nijverheid stilstaat, zeer treurig. Omtrent dien toestand en den geest van de lieden die thans het gezag aldaar uitoefenen kan het volgend artikel uit den *Constitucional* doen oordeelen.

» De ellende maakt zich van de arbeidende klasse meester. De junta behoort tot verraders van het vaderland te verklaren de fabrijkanten die binnen vier dagen hunne werkplaatsen niet weder openstellen, als zijnde dit het eenige middel om voor te komen, dat honderden van werklieden, vrienden van de vrijheid, zonder arbeid blijven. De arbeidende klasse lijdt veel bij het gemis van vrije instellingen, maar zij lijdt nog veel meer, wanneer zij voor hare familiën noch voor zich-zelven brood heeft.

» De commissie welke de centrale junta naar Madrid gezonden had om met het ministerie over verschillende vraagstukken betrekkelijk Katalonie te onderhandelen, heeft een manifest uitgevaardigd om rekenschap van haar mandaat te geven. Zij berigt dat zij niets van het ministerie heeft kunnen verwerven, en voegt er bij dat zij ook niets te hopen had van een dergelijk ministerie, onder 't welk het paleis der koningin omgeven wordt door fransche agenten, vijanden van de nationale onafhankelijkheid, gelijk vroeger het geval was met die van Engeland."

— Men heeft hier tijdingen uit St. Domingo tot den 25sten Augustus gaande. Het eiland bleef in een staat van onrust en gisting verkeeren. De opstandelingen te Caijes waren verdreven, maar niet te min groeide hun getal steeds aan, en de gevolgen waren niet te voorzien.

De gewezen president *Boyer* is over Engeland te Havre aangekomen en wordt in deze hoofdstad verwacht.

— Over Havre heeft men het berigt ontvangen van de gedeeltelijke vernieling der stad Bahia of San-Salvador in Brazilie. De stad bestaat uit twee gedeelten, waarvan het eene op eene rots is gebouwd, het andere aan de zeekust ligt. Van de rots nu, waar de voornaamste gebouwen der stad stonden, is een gedeelte op de lagere stad gestort en heeft hetzelve bedolven. Het getal der slagtoffers is niet bekend, maar zou aanzienlijk zijn, daar op het oogenblik van het ongeluk de inwoners hun middagslaap hielden. Een twee[illegible] kerken waren verwoest met al de geestelijken, die zich in dezelve of in de nabijheid bevonden. Bij al de verschrikkelijkheid van de ramp was men bovendien nog beducht, dat ook het overig gebleven gedeelte der rots bezwijken en neerstorten zou.

— Ter beurze van heden (23 *September*) waren genoteerd: 5 pCt. 121,35; 3 pCt. 82,30; Nap. r. 108; Spanje 27; Passive [illegible] Rom. L. 106.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 25sten September.

Bij besluit van den 22sten dezer, is door den Koning aan jhr. mr. *J. A. Ridder van der Heim van Duivendijke*, op zijn daartoe gedaan verzoek, een eervol ontslag verleend als minister van financiën, en heeft Zijne Majesteit met de functiën van dien *ad interim* mede belast den minister van justitie, den heer mr. *F. A. van Hall.*

— Men verneemt, dat in de op handen zijnde bijeenkomst van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, die tegen den 27 dezer bijeengeroepen is, behalve de door de Tweede Kamer aangenomen ontwerpen van wet betrekkelijk het zegelregt en fonds der gevangenissen, terstond ter tafel zal worden gebragt de verblijdende kennisgeving, waarmede Z. M. de Staten-Generaal vereerd heeft, wegens de gelukkige bevalling van H. K. H. Mevrouw de Prinses *van Oranje.*

— Bij besluit van den 19den September jl., n°. 55, heeft Zijne Majesteit benoemd: tot gezworen van den Dintelpolder, gemeente Dintelsoord en Prinsland, provincie Noord-Braband, *J. van der Maade Dz.*, in plaats van *A. J. Burgers*, benoemd tot dijkgraaf; tot leden van het bestuur van den buitenpolder van Besoijen, provincie Noord-Braband, *A. Haverhals*, ten gevolge van aftreding; tot heemraad van den polder van Bokhoven, provincie Noord-Braband, *F. van Eijck*, in plaats van *A. den Doop*, overleden.

— Bij de gouverneurs der provinciën is ontvangen eene missive van Z. Exc. den minister van binnenlandsche zaken, van den 11 dezer maand, n°. 222, 7de afdeeling, houdende mededeeling dat, ten gevolge van de onvermijdelijke noodzakelijkheid, welke door de overgroote toeneming der bevolking van de koloniale gestichten der Maatschappij van Weldadigheid, in verband tot de overeenkomst tusschen de Regering en die Maatschappij aangegaan, is ontstaan, om de opzending naar de Ommerschans van degenen, die zich daartoe geheel vrijwillig en zonder gebedeld te hebben, aangeven, althans voor eenigen tijd te doen ophouden, en gebruik makende van de bevoegdheid daartoe bij het 1ste artikel van Zr. Ms. besluit van den 25 Februarij 1843, n°. 82 verleend, de werking van het 1ste artikel van het Koninklijk besluit dd. 12 October 1825 n°. 175, voorloopig en tot deswege nader door Z. Exc. zal worden beschikt, is geschorst, te rekenen van den 1 October aanstaande af aan; dat echter diegenen, die zich vóór dien dag ten voorschreven einde hebben aangemeld, op de gewone wijs naar de Ommerschans kunnen worden opgezonden, zijnde het evenwel hoogst wenschelijk, dat het getal van deze zoo gering mogelijk zij; en dat door dezen maatregel in niets wordt gederogeerd aan de bestaande voorschriften tot opzending van ter [illegible] naar meergenoemd etablissement, of van weezen, vondelingen en verlatene kinderen naar Veenhuizen, noch ook aan die, vervat in het 15de artikel van het Koninklijk besluit van den 17 Augustus 1827, n°. 125.

— Uit Utrecht schrijft men van den 24sten:

„ Z. M. de Koning is gisteren morgen 11 ure aan de Meern aangekomen, heeft zich over Jutphaas en de Vaart naar Honswijk begeven, om de fortificatiewerken aldaar aan beide zijden der rivier de Lek in oogenschouw te nemen. Z. M. is van daar over Houten en Bunnik naar Soestdijk gereden, van waar Hoogstdezelve gisteren avond ten half negen ure deze stad gepasseerd is, om naar 's Hage terug te keeren."

— Uit Vlissingen wordt onder dagteekening van den 21sten dezer gemeld:

„ Gisteren morgen omstreeks half elf ure voer een der oorlogsstoomschepen, behoorende tot het eskader, hetwelk H. M. de Koningin van Groot-Britannie op Hoogstdeszelfs zeereis begeleidt, de Schelde af naar zee. Spoedig volgden, bij meerdere of mindere tusschenpoozing, andere tot dit eskader behoorende stoomschepen. Omstreeks ten 5 ure naderde het stoomjagt, waarop zich Hare Groot-Brittannische Majesteit en Haar doorluchtige gemaal bevonden, deze vesting. Op het ter reede liggende oorlogsfregat *de Maas* paradeerden de matrozen, en zoo van dit schip als van de vesting en het fort *Frederik Hendrik* werd het geschut gelost. Heden namiddag om 4 ure passeerde de laatste dier oorlogstoombooten deze reede, welke, na met het fregat *de Maas* het gewoon saluut gewisseld te hebben, zee heeft gekozen.

„ De afvaart van dit eskader had vele onzer naburen herwaarts gelokt. De reede leverde een voortreffelijk gezigt op, dat nog verhoogd werd door het schoone weder; terwijl de stoombooten *de Stad Vlissingen* en *de Schelde*, met een aanzienlijk getal passagiers een pleiziertogtje op de reede dezer stad deden."

— Uit Vlaardingen schrijft men, van den 19 dezer, dat men sedert eenigen tijd op de Maas eenen veel vroegeren vloed heeft waargenomen, dan volgens de watertijrekening plaats moest hebben, zoodat het op den Droogen, vóór de Maas reeds twee uren vroeger hoog water is. Van dit buitengewoon verschijnsel, te meer opmerkelijk bij den thans heerschenden oostenwind, en voor de scheepvaart bij het aandoen en binnenloopen der Maas, hoogst belangrijk, heeft men dusverre geene verklaring kunnen geven.

— In de ll. Donderdag te Rotterdam door de Nederlandsche Handelmaatschappij gehouden veiling van 31,800 blokken Banka-tin, zijn slechts 18,000 blokken verkocht tot *f* 34 en de overige opgehouden. Den volgenden dag heeft die zelfde Maatschappij aldaar geveild 1079 kisten en 3445 halve en kwart kisten Java-*indigo*, en 195 kisten Java-*cochenille*. Alles is courant verkocht; de indigo van *f* 2,40 tot *f* 4,40; de cochenille van *f* 1 tot *f* 3,65.

— Nadere berigten van Java ontvangen, betreffende de in den nacht van den 5den op den 6den Januarij ll., op het eiland Nias plaats gehad hebbende aardbeving, vermelden meerdere bijzonderheden omtrent dit natuurverschijnsel. De schokken duurden negen minuten onophoudelijk voort. Huizen stortten in en bedolven de inwoners onder derzelver puinhoopen. Een gedeelte van den berg Horiffa, is in den afgrond nedergeploft, waardoor de borstwering der benting, zoo ook de gouvernements-gebouwen, met uitzondering van de kommandants-woning, ineenzakte. Eene groote kampong, Mego genaamd, werd door eene hemelhooge golf weggespoeld, waardoor menschen-levens verloren gingen.

Dezelfde golf nam in de nabijheid van den aan [illegible] gelegen berg Sie Toije, [illegible] met zulk een geweld uit de rivier op, dat die vaartuigen, waaronder eene gouvernements-kruisboot, 100 à 160 passen van hunne ankerplaats, op den wal werden geslagen.

De vroeger te kennen gegeven onderstelling, dat de Atchinezen van Glora dit voorval zouden benuttigen, om de militaire bezetting op Nias gewapend aan te vallen, is sedert niet bevestigd.

Op den 8sten Januarij jl. is te Makasser, met eene sloep, bemand met vier matrozen, aangekomen, kapitein *Richard Wallis Humphreys*, gevoerd hebbende de van Londen naar China bestemde Engelsche brik *George Wallis*, welk vaartuig in de nabijheid van het eiland Kapopossang, circa 50 mijlen van Makasser, is gestrand. Ten gevolge van de te Makasser verleende hulpmiddelen, was een gedeelte der lading geborgen, en liet het zich aanzien, dat de verdere daartoe aan te wenden pogingen niet geheel vruchteloos zouden afloopen.

Te Timor Koepang zijn op den 5den November jl. in twee sloepen aangekomen, de gezagvoerder *W. Brand*, en de equipaadje van de, op den 18den October te voren, in straat Torres verongelukte, te Sidney te huis behoorende Engelsche schoener *Queen Victoria*.

Bij de verdediging van de voordragt nopens de regterlijke organisatie (*zie ons vorig nommer*), heeft Z. Exc. de *Minister van Justitie* aangevangen met het ongemakkelijke en onaangename te schetsen, hetwelk er gelegen is in het beramen van ontwerpen tot bezuiniging. Alleen het besef van het belang van den Staat geeft daartoe moed en kracht. Z. Exc. doet zijne achting en eerbied kennen voor de magistratuur. Dit waren de eerste indrukken, die hij in zijne jeugd ontving. Onder hare schaduw heeft hij steeds geleefd, en hij mag dus wel zeggen, dat er hieromtrent geen gevoel bij hem kan opkomen, dat die magistratuur zou schaden. Z. Exc. betoogt het wenschelijke, het doeltreffende, het onmisbare eener beperking van de hoven, ten einde goede en bekwame advocaten en procureurs, goede regterlijke ambtenaren, en bovenal geschikte raadsheeren te kunnen verkrijgen. Z. Exc. beroept zich op hetgeen door den graaf *van Hogendorp* dienaangaande te kennen gegeven is. Welligt had de Regering nog niet zoo spoedig eene verandering der regterlijke organisatie voorgesteld, hoe wenschelijk zij dezelve ook beschouwde, ware het niet, dat de staat der schatkist zulks evenzeer dringend en noodzakelijk deed achten. Uit den boezem der Vergadering was dikwerf de wensch tot vereenvoudiging van het regtswezen ontstaan. Men klaagde over de kostbare inrigting van hetzelve. De aanmerking was gegrond, wanneer men in aanmerking neemt de aanzienlijke verhooging van uitgaven, welke de invoering der nieuwe regterlijke organisatie had gevorderd. Niet alleen zou het personeel, door eene verandering van het regtswezen, verminderen, maar ook vele andere uitgaven zouden door eene inkrimping bespaard worden. De geleverde statistieke opgaven kunnen bovendien aantoonen, hoe weinig gelegenheid er bij sommige hoven bestaat, om practicale kennis te verkrijgen. Tot nu toe moet er met den meesten lof over de magistraatspersonen worden gesproken. Maar de wet heeft het oog op de toekomst. Z. Exc. meent, dat de toekomst, wat de regtswetenschap betreft, zeer duister is, indien er niet in de regterlijke organisatie eene verandering gebragt wordt. De bepalingen der Grondwet leveren geen bezwaar op, om de gedane voordragt aan te nemen. Evenmin, als bij de groote meerderheid der Vergadering bestaat er eenige twijfel bij de Regering nopens den geest en de bedoeling der Grondwet. Ook Z. Exc. beroept zich op den Franschen tekst, die den grondslag van de overwegingen der staatscommissie in 1815 heeft uitgemaakt; op het verslag der commissie aan den Koning; op het gezag van den graaf *van Hogendorp*, die meer dan eenmaal te dien aanzien zijn gevoelen heeft kenbaar gemaakt, en op de gevoelens, bij vroegere gelegenheid in deze zelfde vergadering ontwikkeld door zoo vele afgevaardigden, waarvan Z. Exc. bijzonder herinnert de woorden van den graaf *van Rechteren*, nog in Mei 1841 uitgesproken, die zelfs het daarstellen van één hof, in het ge-

heele Rijk, voor voldoende beschouwde. Zonderling is het voorwaar, zegt Z. Exc., dat, nu er een nieuwe minister, eene nieuwe regering opgetreden is, men den grond van tegenstand heeft veranderd, zoo dat die grooten schijn heeft van eenen tegenstand *quand même*, of die tegen personen gerigt is. Z. Exc. beschouwt de bepaling van art. 180 duidelijk en tracht te doen zien, dat er ook taalkundig geene andere uitlegging daaraan kan gegeven worden, dan thans door de Regering geschiedt. Hij vraagt het hun, die steeds voor eene vermindering van het getal hoven geijverd hebben, en die deze thans van eene herziening der Grondwet afhankelijk willen maken, of het belang des Volks medebrengt, een nuttig en heilzaam voorstel af te slaan en inmiddels de Natie de lasten van de door hen afgekeurde inrigting te doen dragen. Men heeft den tegenstand, onder anderen, gegrond op hetgeen een Nieuwsblad der residentie laatstelijk over de herziening der Grondwet had gezegd. Maar Z. Exc. acht zich verpligt te doen opmerken, dat hij geen ander Regeringsblad kent dan de *Staats-Courant*. Z. Exc. bestrijdt het denkbeeld, dat art. 8 der voordragt eenige inbreuk zou maken op de onafhankelijkheid der regterlijke magt. Bij de Regering, waaronder wij leven, behoeft er geene vrees voor eenige aanranding dier onafhankelijkheid te bestaan. Steeds werd die onafhankelijkheid in ons Vaderland op den hoogsten prijs gesteld. Maar de regterlijke ambtenaren staan beneden en zijn onderworpen aan de wet. Maar bovendien, zoowel bij de ontbinding van het hoog geregtshof, als van de criminele regtbank, heeft men denzelfden weg gevolgd, die thans aan de Regering is voorgesteld. Wel verre, dat de regterlijke magt, bij de aanneming van dit ontwerp, aan onzekerheid wordt prijs gegeven en zij door het zwaard van *Damocles* wordt bedreigd, zal juist dat zwaard over haar blijven zweven, wanneer de voordragt mogt worden afgestemd. Z. Exc. bestrijdt het bezwaar, dat er uit de aanneming van het ontwerp eenig ongerijf voor de ingezetenen zal voortvloeijen. Hij wijst op het voorbeeld, hetwelk Frankrijk ten deze oplevert. Op eene oppervlakte van 52 millioenen bunders, bestaan er aldaar 27 hoven van appel en 86 hoven van assises. Vergelijkt Z. Exc. dit met ons land, dan zouden drie à vier hoven voor hetzelve voldoende zijn. Past men op de vergelijking op de bevolking toe, dan staan er 5 hoven gelijk met de in Frankrijk bestaande. Naar zijne meening, moet juist de bevolking in aanmerking genomen geworden. Hij vreest niet, dat, ten gevolge van het voorstel, de gevangenissen zouden opgepropt blijven, tot groot nadeel van hen, die in deze verblijven van ellende, soms onschuldig, geruimen tijd moeten doorbrengen. In Frankrijk heeft men niet kunnen opmerken, dat de hoven met werk waren overladen. Hij houdt het er voor, dat, bij werkzame regters, ieder beschuldigde op zijnen tijd gevonnisd of geregt zal worden. Hij beroept zich op eene ondervinding van 50 jaren in Frankrijk, alwaar zich geene klagten over den omvang der criminele ressorten hebben opgedaan. Indien de moeijelijkheid voor getuigen of deskundigen gelden mogt, om zich, vooral in wintertijd, naar den zetel van het hof te begeven, dan zouden de inwoners van Zeeland, die soms vier stroomen moeten overtrekken, om zich te Middelburg te bevinden, wel verschillende hoven mogen bezitten. Mogt Z. Exc. zich echter overtuigen, dat hij zich ten deze, ten aanzien van Zeeland, vergist, welnu, dan zou het getal regters der arrondissements-regtbanken te Middelburg vermeerderd en aan die regtbank het gezag eener criminele regtbank toegekend kunnen worden. — Wat betreft het aangegeven denkbeeld, om de bezoldiging der regterlijke ambtenaren te verminderen, zegt Z. Exc., dat hij hoopt, dat de nood van het Vaderland nimmer zoo hoog zal klimmen, dat hij daartoe de hand zou moeten leenen. Integendeel houdt hij zich van de beperktheid van sommige traktementen overtuigd. — Ten aanzien van het Wetboek van Strafvordering deelde de minister het gevoelen, dat hetzelve aan vele nuttelooze omslagtigheden leed. Maar de wijziging van dat wetboek kan niet op éénen dag geschieden. De Regering moet waken tegen het volgen van onbekookte plannen. Menige maand, welligt jaar, zal er verloopen alvorens die herziening zou zijn tot stand gebragt. Z. Exc. meent, dat het allezins aan te raden is, dat men zich houde aan het voorstel, dat thans aangeboden is. Zij toch, die eene vermindering van getal hoven voor ongrondwettig houden, zullen voorzeker de vestiging van twee hoven nog veel minder aannemen. Men verlangt [illegible] vereenvoudiging, en er bestaat geen redelijk vooruitzigt, dat een ander plan dan het voorgedragene zal worden aangenomen. Bij den bekenden geest der vergadering, bij de vereeniging van verschillende vreemdsoortige minderheden is het te voorzien, dat geen ander ontwerp den bijval der Kamer zal verwerven. Men offere dan het goede niet op, omdat men meer verlangt, hetwelk moeijelijk te verkrijgen zal zijn. Het voorgestelde plan is het eenig uitvoerlijke. Men moge er andere ontwerpen, doch derzelver aanneming meent hij te moeten betwijfelen. Nopens de bedenkingen, ontleend uit de verhouding van Limburg tot het Duitsche Verbond, zegt Z. Exc. dat het hof thans te Maastricht gevestigd, evenmin afzonderlijk over de Duitsche geschillen regt spreekt als dit het hof van 's-Hertogenbosch zal doen. — Ten opzigte van de bezuiniging, die de maatregel zal opleveren, deze zal klimmende wezen. De goede invloed daarvan zal allengs ondervonden worden. — Het is deze vergadering, die steeds op bezuiniging en vereenvoudiging aandringt. Het is ter voldoening aan dat verlangen, dat de minister aan den algemeen geuiten wensch heeft getracht te voldoen. Maar nu doet men bijzondere omstandigheden gelden. Nu is het, dat het voorstel tot ongenoegen onder de bevolking leiden zal. Wanneer zulke redeneringen bij de behandeling van nuttige en gewenschte maatregelen in aanmerking komen, dan weet Z. Exc. waarlijk niet, wat er van het Vaderland en van deszelfs instellingen worden moet. Maar er bestaat geen grond, om die gevreesde ontevredenheid te verwachten. De regterlijke ambtenaren kennen den pligt, zich aan de wet te onderwerpen. Hij houdt zich overtuigd van hun gevoel van eer, van hunne belangeloosheid, van hunne zucht, om tot het heil des lands mede te werken. En wat de overige bevolking aangaat, niemand bejaagt voorzeker den ijdelen roem van populariteit; doch zij, die deze op het oog mogten hebben, kunnen dien wel niet beter behalen, dan door mede te werken tot bezuiniging, tot verligting der lasten van het volk, waartoe het voorstel eene goede gelegenheid aanbiedt. Z. Exc. kent geene provinciale of bijzondere belangen; alle Nederlanders zijn landgenooten. De schatkist vraagt van allen offers, als die noodig zijn. Aller pligt is te zorgen, dat die offers niet noodeloos worden verzwaard. Geen gewest, geene stad, zal een ander het bezit van hoven misgunnen, die toch overal niet kunnen bestaan. Mogt een onzalige geest van provincialismus heerschen, de toekomst des Vaderlands zou hij voor verloren achten. De Nederlandsche bevolking is regtvaardig. Zij is voldaan, wanneer hare belangen pligtmatig worden behandeld.

Een ieder zal steeds, naar Z. Exc. vertrouwt, het algemeen belang op het oog hebben. Behoudens allen eerbied voor het gevoelen van andersdenkenden, kan Z. Exc. niet gelooven, dat een voorstel, hetwelk, van alle zijden beschouwd, door het algemeen belang gevorderd wordt, zal worden afgestemd. Hoe het zij, en welke ook de uitslag moge wezen der stemming, die weldra staat gehouden te worden, niemand zal het goede oogmerk en de goede bedoelingen der Regering, bij de aanbieding van dit ontwerp, kunnen miskennen.

De heer *van Rechteren* beantwoordt kortelijk den Minister. Het is hem verweten, dat hij in 1841 de vestiging van één hof over verschillende provinciën had voorgestaan en thans een ander gevoelen zou omhelzen. Hij merkt echter op, dat, toen de wet van 1841 in beraadslaging kwam, de geheele regterlijke organisatie nog niet ten uitvoer en de laatste hand aan het justitiële gebouw nog niet gelegd was. Nu dit het geval is, kan hij, onder de bestaande Grondwet, niet alles deswege weder op losse schroeven zetten. Toen hij voor twee jaren sprak, bestonden er reeds negen hoven, en het zou, naar het stelsel der provinciale hoven, eene onregtvaardigheid zijn geweest, de andere twee gewesten er van te verstoken. Maar de menigvuldigheid der hoven keurt hij anders af, en hij hoopt, dat zij bij eene Grondwetsherziening, die eene levensbehoefte voor den Staat is geworden, zullen worden verminderd. Eens daargesteld, moet de inrigting der provinciale hoven, volgens de tegenwoordige Grondwet, met die Grondwet leven en sterven. Gaarne wil hij medewerken beter op te bouwen; maar juist daarom moet hij weigeren het eens daargestelde te helpen afbreken. Vrij zonderling noemt het de spreker, dat de Minister in zijn gedrag eene *opposition quand même*, eene tegenstreving tegen personen, eene weifeling van grondbeginselen ziet. Het eerste ligt niet in zijn stelsel; indien het tweede waar is, hetgeen de spreker niet toegeeft, dan vraagt hij, of het veranderd gevoelen van een enkel lid der Kamer over een vraagstuk, dat tot zulke uiteenloopende beschouwingen aanleiding geeft, wel gelijkstaat met gedurige weifelingen en verandering van meening van de Regering. De spreker zal daarover nu niet verder uitweiden, daar de geschiktste gelegenheid zich hiertoe bij de begrootingswetten zal voordoen.

De heer *Luzac* zegt, dat hij niet alleen om de Grondwetsherziening, die hij hoogst noodig keurt, maar om nog meer andere argumenten, tegen de onderhavige wet is. Hij herhaalt het, hij is een groot voorstander van de vermindering der hoven; doch de raadsheeren enz. zijn voor hun leven aangesteld, deze kunnen thans onmogelijk zonder verkrachting van de Grondwet ontzet en naar goedvinden [illegible] worden geplaatst of op wachtgeld en pensioen gesteld. Hij kan niet toegeven, dat de bepaling van de Grondwet, nopens de *levenslange* aanstelling, is een leven naar de wet. Dit kan in het oneindige uitgestrekt en de geheele onafhankelijkheid en onafzetbaarheid der regters alzoo een ijdel spel worden. De spreker deelt het gevoelen van een geacht medelid niet, dat hier niet meer moest gevraagd worden wat hard of billijk, maar alleen wat nuttig voor den Staat was. Eenmaal voerde een schrikbewind in Frankrijk dergelijke taal, en het ongelukkig land werd door gruwelen en jammeren overstelpt. Neen, wat regt en billijk is, dat is de hoogste wet. Hij toetst de bepalingen eener voordragt niet aan den drang van het oogenblik, aan de misslagen van een vorig bewind; maar aan de regtvaardigheid, de wettigheid. De onderhavige voordragt hieraan, naar zijns inziens, niet voldoende, kan hij niet anders, dan er zich tegen

verklaren. Uit volle overtuiging doet hij dit, en hij bezweert zijne medeleden, wel toe te zien, eer zij, ofschoon met een goed doel, eene groote onregtvaardigheid zouden begaan, en een allergevaarlijkst precedent stellen nopens de afzetbaarheid der leden van de regterlijke magt.

(Hierna ging men ter stemming over; den uitslag daarvan hebben wij bereids in ons vorig nommer gemeld.)

Geneeskracht van het koude water.

Deze is, hoe vreemd zulks den leeken ook luiden moge, allerbelangrijkst, deszelfs aanwending dus vaak allergevaarlijkst, en, daar deze tegenwoordig een mode-huismiddel wordt, overwaardig, aan het publiek door een dagblad, voor allerlei lezers ingerigt, waarschuwend bekend gemaakt te worden.

De koude, of, omdat er geene koudestof bestaat, en koude slechts betrekkelijk minder gehalte aan vrije warmtestof is, liever, het vermogen des waters om deze warmtestof te geleiden, bepaalt de werking. Het water toch is een goede warmtegeleider, dat is, trekt de warmtestof schielijk uit warmer ligchamen aan en verkoelt ze — gelijk algemeen bekend is; — maar geeft haar ook even spoedig aan de koudere af — zoo als ons des voor- en najaars de nachtvorstjes en rijp, en 's winters bij intredend dooiweêr de op de bevroren gewassen en aarde vallende en bevriezende mist of regen in den ijzel, overvloedig leeren.

De warmtestof onzes ligchaams, dierlijke warmte genaamd, is een voorname levensprikkel. Ontneemt het koude water ons dezen in ziekten, wier natuur geprikkeld zijn (irritation) is, b. v. in ontstekingen, heete koortsen, enz., dan is het een uitmuntend geneesmiddel; maar de natuur doet en duldt nergens sprongen: dit ontnemen moet alzoo langzaam, trapswijze, geschieden. Gebeurt het eensklaps, als met geweld, dan werkt het, als alle schokken, juist tegenovergesteld, en prikkelt het zeer sterk — gelijk wij dit dagelijks in het besprengen of bestorten met koud water bij flaauwten zien, en wij geneeskundigen dit, helaas! maar al te vaak, in maagontstekingen en hare gevolgen, ja, teringen, na het schielijk drinken van koud water in elke verhitting, na het gebruik van het vergiftigende ijs op danspartijen, en dergelijken, allertreurigst ervaren.

De geneeskracht van het koude water berust dus op deszelfs wijze van aanwending, en is daardoor geheel tegenovergesteld. Om dit door een voorbeeld te verduidelijken diene de overbekende zenuwkoorts, die zeer oneigenaardig zoo heet, en eigenlijk eene aandoening der hersenen of hersenkoorts is. Deze is algemeen tweeledig:

a. Of de hersenen werken te zwak, te flaauw, zijn als het ware verlamd, de succumberende of passive partij; en dan zijn de plotselijke aanwendingen van koud water door ruime van tijd tot tijd herhaalde kilkoude omslagen op het hoofd, stortbaden, dropbaden, enz., uitmuntend prikkelende, opwekkende, geneesmiddelen;

b. Of de hersenen zijn in eenen geprikkelden staat, de triumpherende, de actieve partij, en — of kunnen niet werken, kennelijk, in verband met andere teekenen, door het bewusteloos daarheen liggen of zacht ijlen der zieken, — of werken te sterk en ongeregeld, vooral aangeduid door het woest ijlen; — terwijl deze hersenkoorts, in ons climaat veel door belette huiduitwaseming veroorzaakt wordende, algemeen, hoewel nog veel oneigenaardiger, zenuwzinkingkoorts heet. Wordt het koude water hier even zoo aangewend, als in de eerste soort, dan prikkelt het zeer sterk en is alzoo olie in het vuur, want maakt van geprikkeld zijn (irritation), gemeenlijk door zacht ijlen kenbaar, ontsteking (inflammation), met woest ijlen verbonden, welke, daar de hersenen het teederste en belangrijkste levensorgaan zijn, of in weinige dagen den dood veroorzaken, of de ziekte — indien de natuur sterker dan de aangewende kunst (!) is — zeer langdurig maakt en dikwijls het hersengestel voor altijd knakt. Ook in deze ziekte is koud water, indien het slechts de dierlijke warmte ontneemt en, zoo als gemeld is, niet prikkelt, een onmisbaar geneesmiddel; doch men moet het daartoe allervoorzigtigst en trapswijze aanwenden, door eerst met laauw (iets onder de bloedwarmte, b. v. van 90° F.) te beginnen en langzaam in koude op te klimmen, door daarmede bevochtigde doeken op het hoofd te leggen, die er niet af te nemen, maar met koud water spaarzaam bedruipende nat te houden, opdat het water aanhoudend verdampe; want juist door dit verdampen vervliegt de dierlijke warmte, vermindert de prikkeling; en door dit te bewerkstelligen handelt men geheel rationeel, geneest men meestijds zeer spoedig, en zeer gelukkig.

Een ieder, alzoo, die zijn leven en gezondheid lief heeft, spele niet met dit in- en uitwendig sterke geneesmiddel, en wende het nimmer aan, dan onder de leiding van zijnen kundigen arts!

Dr. D. M.

De ambtenaren der accijnsen te Londen hebben onlangs eene fabriek van vervalschte thee opgespoord, die zich in de Old-street bevond. Bij het binnentreden van van het verdachte lokaal vonden zij de volledige inrigting tot het droogen en verwen van oude theebladeren. Ook was er een vat zoogenoemde thee, die voor de verzending gereed was; er was echter geen lood goede thee onder. De fabrijkanten waren waarschijnlijk bij de nadering der ambtenaren gevlugt, daar men niemand vond, terwijl de toestand der droogpannen bewees, dat zij zoo even nog in gebruik geweest waren. De gezamenlijke gereedschappen en voorraad werden weggenomen en naar het accijnsgebouw gebragt. De theevervalschingen, waartoe grootendeels schadelijke en zelfs giftige stoffen gebruikt worden, zijn in de laatste jaren zeer toegenomen. Een groot gedeelte dezer slechte waren gaan door het vaste land, waar zij voor goede thee verkocht worden.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag was de prijs der fondsen: Ned. 2½ pCt. 53, 52¾, 52 5/16; id. 5 pCt. 100, 100⅛; Amort.-Syndic. 4½ pCt. 92¾, 93; dito 3½ pCt. 77½, 77⅝; Handelm. 4½ pCt. 131½, 131¾; O. Ind. Leening 5 pCt. 99, 99¼; Spanje 17⅛, 17½; Coupons 18½, 18¼; Rusland 5 pCt. 107½, ⅞; Idem 4 pCt. 90¼, 90½; Polen Aandeelen 167; Braz. 77¾; Peru f 11⅛; Columbia 19⅛; Mexiko 32⅝; Louisiana 44⅝.

Departement van Financiën.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN.

De AGENT van het Domein te *Breda*, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, is voornemens publiek, ten overstaan van den Notaris Mr. F. R. VAN NAERSSEN, residerende te *Breda*, op Donderdag den 5. October 1843, des voormiddags ten tien ure, in de voormalige Kampplaats te *Reijen*, onder de Gemeente *Gilze*, aan de meestbiedenden te Verkoopen:

Vijf houten PAARDESTALLEN, eene dito ZIEKENZAAL, een dito WACHTHUISJE en KEUKEN en een R. C. KERKJE.

Voorts de navolgende ROERENDE GOEDEREN, als:

75 DENNEN DEELEN en 29 dito RIBBETJES, 20 groote en kleine TAFELTJES, 18 houten POMPEN, 4 LADDERS, eenige SPARREN, enz.

Alles breeder bij Billetten vermeld, en zullen de Goederen den dag vóór de Verkooping voor een ieder te zien zijn, en liggen de Voorwaarden van Verkoop ter lezing ten Kantore van den Notaris en den Agent voormeld.

De Agent voornoemd,
M. SMITS.

** De boekhandelaar J. DE LANGE, te *Deventer*, heeft uitgegeven en verkrijgbaar gesteld:

J. H. HALBERTSMA, DE DOOPSGEZINDEN EN HUNNE HERKOMST. Eene ruwe schets, benevens eene Lijkrede op Prof. P. O. C. VORSSELMAN DE HEER, en EENIGE KERKREDENEN van denzelfden Schrijver, gr. 8°. . . . f 3,60.

Mr. B. W. A. E. SLOET TOT OLDHUIS, Levensschets van P. O. C. VORSSELMAN DE HEER, Hoogleeraar in de Wis- en Natuurkunde te *Deventer*. Met Bijlagen van de Hoogleeraren J. F. L. SCHRÖDER, G. J. MULDER en den Heer S. VAN DELDEN, gr. 8°. (*met Portret.*) . . . – 2,40.

P. C. MOLHUIJSEN, Leerredenen over vrije stoffen, gr. 8°. . . . – 2,80.

K. H. HERMES, Geschiedenis der laatste vijfentwintig jaren. Uit het Hoogduitsch. (Twee Deelen compleet.) Eerste Deel, gr. 8°. . . . – 3,00.

C. F. BRECHT, Driestemmige Liederen ten gebruike bij het Zangonderwijs op de Scholen, 1ste Stukje, 4°. . . . – 0,50.

W. MASSÉUS, Schrijfvoorbeelden. Eerste Aflevering. N°. 1—24. . . . – 0,60.

P. J. BAUDET, Aperçu du Système Planétaire, avec un Tableau Synoptique des Principales Particularités de ce Système, dédié à la société de physique de la ville d'*Utrecht*, gr. 8°. . . . – 10,80.

——— Opleiding tot de kennis der Algebra met beredeneerde oplossingen. Ten dienste der Scholen. Eerste Deel. Derde, verbeterde en vermeerderde druk. Bevattende de vergelijkingen van den eersten graad met eene onbekende, 12°. . . . – 0,75.

——— Opleiding tot de kennis der Algebra met beredeneerde voorstellen. Ten dienste der Scholen. Tweede Deel. Derde, verbeterde en vermeerderde druk. Bevattende de vergelijkingen van den eersten graad met twee of meer onbekenden, 12°. . . . – 0,75.

Het derde Deel is ter Perse en zal binnen weinige dagen gereed zijn.

MACBETH, Historisch Treurspel van SHAKESPEARE. Oorspronkelijke Uitgave. Ten gebruike der Gymnasiën met ophelderingen voorzien, door S. SUSAN, Lector in de nieuwere Talen en Letterkunde aan het Athenaeum te *Deventer*, gr. 8°. . . . – 1,10.

W. J. VAN DER VEGT, Kleine Leeslesjes voor eerstbeginnende Lezers, ten dienste der lagere Scholen, 8°. . . . – 0,10.

——— Leesoefeningen voor de Jeugd. Een Vervolg op de Kleine Leeslesjes, ten dienste der lagere Scholen, 8°. . . . – 0,12½.

J. A. HANSEN, Cursus van platte en bolvormige Driehoeksmeting, gr. 8°. . . . – 1,50.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.